

УСКОРЯВАНЕ НА НАКАЗАТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Георги Митов

ACCELERATION OF CRIMINAL PROCEEDINGS

Geogri Mitov

Abstract: *The legal framework for speeding up criminal proceedings (Chapter Twenty-six of the Code of Criminal Procedure) has conceptual ambiguity and inconsistency. The Institute of Accelerators finds limited use in the two phases of criminal proceedings and its regulation creates practical problems that, in its application, will lead to a delay in the criminal process instead of stimulating its closure within a reasonable timeframe.*

Key words: *reasonable time, acceleration, acceleration tool, pre-trial proceedings, court proceedings, unfulfilled actions, appropriate time.*

Със ЗИДНПК, обн. ДВ, бр. 63 от 4 август 2017 г., в сила от 5 ноември 2017 г., се създадоха нови правила за ускоряване на наказателното производство (глава двадесет и шеста на НПК). Регламентираните ускорителни средства са част от механизма за постигането на разумен срок при разглеждане и решаване на наказателните дела.

I. Разглеждане и решаване на делата в разумен срок

В чл. 6, т. 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ) е прогласено правото на всяко лице при наличието на наказателно обвинение срещу него на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок. Това право е многократно коментирано в практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ)¹.

Прогласеното от ЕКПЧ право на обвиняемия за разглеждане на делото в разумен срок изисква от държавите създаване на такава организация на наказателния процес, която осигурява и гарантира разумния срок на производството, и от друга страна – възможност на лицето с ефективни средства да иска ускоряване на процеса или компенсиране на вредите от забавянето.

1. „... Държавите имат единствено задължението да организират своите съдебни

системи по начин, по който техните съдилища да могат да отговорят на всяко от изискванията на член 6, § 1 от Конвенцията, вкл. задължението да разглеждат делата в разумен срок². Всяка държава е задължена да организира наказателното производство по такъв начин, който осигурява приключването на делото в разумни времеви граници. Този аспект на разглеждането на наказателните дела е концептуален, общ и се отнася за всички дела. Той изисква от законодателя да приеме такава принципна организация на процеса като процедура и задължения на органите, осъществяващи процесуално ръководство, която да обезпечи и гарантира спазването на изискването за разумен срок.

Българският законодател регламентира като основен принцип на наказателния процес разглеждане и решаване на делата в разумен срок (чл. 22 НПК). „... Задължението за разглеждане на делата в разумен срок е в такава степен значимо, че е въздигнато в основно ръководно процесуално положение – принцип на наказателното производство³. Затова в правната литература се приема, че по този начин в законодателството ни е инкорпорирано правилото на чл. 6, т. 1 ЕКПЧ за гледане на делото в разумен срок⁴. Извън предмета на това изследване е анализът на конкретните проявления на този принцип в организацията на наказателното производство по НПК.

¹ Подробен анализ на осъдителните решения на ЕСПЧ срещу България за неспазване на изискването за разумен срок вж. **Чинова, М.** Досъдебното производство по НПК. Теория и практика. С.: Сиела, 2013, 42–45.

² Вж. § 72 на р. на ЕСПЧ по делото Димитров и Хамънов срещу България.

2. Чл. 13 ЕКПЧ изисква, заедно с посоченото задължение на държавата, самото лице да разполага с **ефикасни правни средства за защита по вътрешното право** на всяка държава. *A priori* това също изисква от държавата да регламентира такива средства в правната си система. Този аспект на разглеждането и решаването на делата в разумен срок, за разлика от посочения по-горе (задължението на държавата за адекватна организация на наказателното производство), е конкретен и индивидуален. При наличието на съответното средство оторизираният участник може сам, чрез свои действия, да влияе върху забавянето на конкретното наказателно дело.

„... Правните средства за защита, с които разполагат участниците в съдебни процеси на национално равнище за подаване на жалба поради продължителността на производството, са „ефективни“ по смисъла на член 13 от Конвенцията, ако възпрепятстват твърдяното нарушение или неговото продължаване или предвиждат адекватно обезщетение за всяко вече настъпило нарушение“⁵.

Правните средства за защита срещу забавянето на разглеждането на делото, съгласно практиката на ЕСПЧ, са два вида:

- ускорително средство, които възпрепятства твърдяното нарушение или неговото продължаване и

- механизъм за адекватно обезщетение за всяко вече настъпило нарушение.

а) До промените през 2017 г. (със ЗИДНПК, обн. ДВ, бр. 63 от 4 август 2017 г.) единственото ускорително средство срещу забавянето на разглеждането на делото е уредено в особените правила по глава двадесет и шеста на НПК – разглеждане на делото в съда по искане на обвиняемия⁶.

Основните недостатъци в тази процедура се заключават в ограниченото му приложение, тъй

като „... предотвратява „бъдещо забавяне само на досъдебното производство“; създава благоприятни последици единствено само за „лицата, срещу които официално са повдигнати обвинения“; използва „формален критерий за измерването на „разумния срок“ и противно на обществения интерес създава условия извършителите на престъпления да не бъдат предадени на съд вследствие на ненадлежно прекратяване на наказателното преследване“⁷. „... Основната слабост на отменената процедура се състои в това, че използва формален, чисто количествен критерий за измерване на понятието „разумен срок“ на досъдебното производство“⁸.

б) Компенсаторните механизми за защита на лицата при неспазване на изискването за разумен срок при разглеждането и решаването на делата са свързани с намаляване на наказанието, когато производството е продължило прекалено дълго, или получаване на парично обезщетение за претърпените вреди поради прекомерността във времето на делото.

В съответствие с утвърдената практика на ЕСПЧ⁹ българските съдилища приемат, че нарушаването на принципа за разглеждане и решаване на делото в разумен срок представлява изключително смекчаващо обстоятелство и наказанието на подсъдимия в този случай следва да се определи при условията на чл. 55 НК¹⁰.

Българският законодател е регламентирал процедурата за парично обезщетение при нарушаването на изискването за разумен срок за разглеждане на делото по чл. 2б от Закона за отговорност на държавата и общините за вреди и по глава трета „а“ от Закона за съдебната власт¹¹.

в) „Конкуренцията“ между посочените два вида средства за защита следва да се реши в полза на ускорителните механизми, които позволяват в хода на висящото наказателно производство да се

³ Вж. **Чинова, М.** Цит. съч., с. 34.

⁴ Вж. Пак там.

⁵ Вж. § 90 (в) на р. на ЕСПЧ по делото Димитров и Хамънов срещу България. В същата насока вж. *Mifsud v. France* и други.

⁶ По-подробно за същността му и предпоставките за действието му вж. **Митов, Г.** Въззивно производство по наказателни дела. С.: „Сибис“, 2016, 267–273.

⁷ Вж. мотиви към законопроект № 702-01-4, внесен в XLIV народно събрание, както и констатациите на ЕСПЧ по делата Димитров и Хамънов срещу България, Бисер Костов срещу България, Шишкови срещу България, Филипови срещу България и други.

⁸ Вж. р. № 10/28.09.2010 г. по конст. д. № 10/2010 г.

⁹ Вж. *Jensen v. Denmark, Lehtonen v. Finland, Donner v. Austria, Taavitsainen v. Finland, Dželili v. Germany, Cordier v. Germany, Kaletsch v. Germany, Stein v. Germany* и други, както и Бочев срещу България, Димитров и Хамънов срещу България и други.

¹⁰ Вж. **Чинова, М.** Цит. съч., 45–46, и цитираната там съдебна практика на ВКС.

¹¹ Вж. по-подробно **Чинова, М.** Цит. съч., 54–59.

преустанови нарушението, водещо до забавяне на разглеждане и решаване на делото.

Това „... правно средство за защита предлага безспорно предимство пред правно средство за защита, което предоставя само обезщетение, тъй като възпрепятства и установяването на последващи нарушения по отношение на същата група производства, а не само предоставя обезщетение за нарушението *a posteriori*, какъвто е случаят при компенсаторното правно средство за защита“¹².

II. Ускоряване на досъдебното производство

Ускоряването на досъдебното производство е уредено в разпоредбите на чл. 368 НПК.

1. Като предварителна бележка е необходимо да се направи едно **уточнение** – в наименованието на чл. 368 НПК е използван терминът „**досъдебно производство**“, а в разпоредбата на чл. 368, ал. 1 НПК се сочи, че съответните лица могат да направят искане за ускоряване на **разследването**. На пръв поглед това е терминологична бележка, но тя е съществена с оглед обхвата на ускорителното средство.

Досъдебното производство включва два стадия – разследване и действия на прокурора след приключване на разследването (чл. 192 НПК). С оглед на това се получава неяснота относно приложението на това ускорително средство – дали то важи за цялото досъдебното производство (и за двата му стадия), или само за първия му стадий – разследването.

Нелогично е изключването на приложението на ускорителното средство във втория стадий на досъдебното производство – действия на прокурора след приключване на разследването. Забавянето в произнасянето на прокурора по чл. 242, ал. 1 НПК с оглед на сроковете в чл. 242, ал. 4–5 НПК е възможно и това може да доведе до забавяне на производството по делото. Това произтича от самата същност на заложената идея в уско-

рителното средство – делото да приключи в досъдебната му фаза и да продължи своето развитие в съдебната фаза.

Затова разпоредбата на чл. 368, ал. 1 НПК следва да се тълкува във връзка с наименованието на текста и в обхвата на искането за ускоряване да се включват и действията на прокурора след приключване на разследването.

2. Кръгът на лицата, които могат да искат ускоряване на досъдебното производство е разширен в сравнение с досегашното ускорително средство по глава двадесет и шеста на НПК (отм. – ЗИДНПК, обн. ДВ, бр. 63 от 4 август 2017 г.). Редом с обвиняемия, който е единственият субект по отменените правила, нови субекти са пострадалият и ощетеното юридическо лице.

а) С включването на пострадалия в кръга на оправомощените лица българският законодател изпълнява критиките на ЕСПЧ към България относно липсата на ефективно ускорително средство за пострадалия с оглед на разглеждане и решаване на делото в разумен срок¹³.

Нелогично е изключването на наследниците на пострадалото лице от кръга на легитимирани лица. След смъртта на пострадалия неговите права в наказателното производство преминават върху наследниците му. Поради това в много разпоредби на НПК¹⁴ (извън посочената) те са посочени алтернативно на пострадалия (пострадалият или неговите наследници). Поради това може да се приеме, че непосочването на „или неговите наследници“ е законодателен пропуск, а не желан резултат.

Затова *de lege ferenda* тези лица следва да бъдат включени алтернативно редом с пострадалия. Подобно решение не е само за терминологична чистота и яснота, а гарантира в пълна степен правата на пострадалия.

б) Също като законодателен пропуск може да се приеме и „изключването“ на защитника на обвиняемия от кръга на оправомощените лица да искат ускоряване на досъдебното производство.

¹² Вж. § 90 (г) на р. на ЕСПЧ по делото Димитров и Хамънов срещу България.

¹³ Вж. р. на ЕСПЧ по делата Димитър Шопов срещу България, Бисер Костов срещу България.

¹⁴ Вж. чл. 73, ал. 2 НПК (мерки за обезпечаване на гражданския иск); чл. 73а, ал. 1 НПК (мерки за обезпечаване на разноските по делото); чл. 84, ал. 1 НПК (лице, което може да участва като граждански ищец); чл. 213, ал. 1 НПК (отказ на прокурора да образува досъдебно производство); чл. 243, ал. 4, 7 и 10 НПК (прекратяване на наказателното производство от прокурора); чл. 244, ал. 3 и 5 НПК (спиране на наказателното производство от прокурора); чл. 247б, ал. 2 и 4 НПК (съобщения за насрочване на разпоредително заседание); чл. 247в, ал. 2 и 3 НПК (участници в разпоредителното заседание); чл. 248, ал. 1, т. 3 НПК (въпроси, които се обсъждат в разпоредително заседание); чл. 249, ал. 4, т. 2 НПК (прекратяване на съдебното производство от съда); чл. 271, ал. 5 НПК (решаване на въпроса за даване ход на делото).

Още повече, че в мотивите на внесения законопроект защитникът на обвиняемия е изрично посочен¹⁵. Нелогично е при ускоряване на съдебното производство той като страна да е включен, а в досъдебната фаза да е изключен. Защитникът е самостоятелен субект на наказателния процес и подобно ограничение нарушава правото на защита на обвиняемия. Затова и тук *de lege ferenda* следва той изрично да бъде посочен в кръга на лицата по чл. 368, ал. 1 НПК.

3. Единствена предпоставка за допустимост на искането за ускоряване на разследването е изтичането на определен срок – повече от две години за тежко престъпление и повече от шест месеца в останалите случаи от привличането на определено лице като обвиняем (чл. 368, ал. 1, изр. 1 НПК).

а) Изтичането на посочените срокове е условие за допустимост на искането за ускоряване на досъдебното производство. Ако съответните срокове не са изтекли не може да се иска ускоряване на разследването.

По този начин на практика законодателят приема априорно, че когато досъдебното производство е в рамките на тези срокове, нарушаване на изискването за разглеждане и решаване на делото в разумен срок няма.

В регламентирането на съответните срокове като условие за допустимост се състои и същностната разлика с отмененото ускорително средство (разглеждане на делото в съда по искане на обвиняемия), където формалното изтичане на срока беше единственият критерий, който определяше нарушаването на разумното разглеждане на делото независимо от другите обстоятелства в конкретното наказателно производство.

б) Тези срокове започват да текат от привличането на лицето като обвиняем. Правно ирелевантен е начинът, по който лицето е привлечено като обвиняем – с постановление на разследващия орган (чл. 219, ал. 1 НПК) или със съставяне на протокола за първото действие по разследването срещу него (чл. 219, ал. 2 НПК). Началото на срока за пострадалия или ощетеното юридическо лице е същото, както и в хипотезата, когато привличането на лицето като обвиняем е извършено при условията на чл. 269, ал. 3 НПК (задочно производство).

При повече престъпления, за които е привлечено лицето, срокът се изчислява с оглед на най-тежкото от тях.

При повече лица, които са привлечени като обвиняеми, началото на срока е моментът на привличането на всяко от тях. За пострадалия и ощетеното юридическо лице началният момент е от привличането на първия обвиняем.

в) За начален момент се приема първоначалното привличане на лицето като обвиняем. Последващото ново привличане на обвиняемия (чл. 225 НПК) може да доведе до различно начало за изчисляване на срока.

Когато първоначалното обвинение не е за тежко престъпление, а с новото привличане се прилага закон за по-тежко наказуемо престъпление, което представлява тежко престъпление, тогава срокът от шест месеца става две години за всички легитимирани лица.

При включването на нови лица в обвинението – за тях началото на срока е от този момент. За останалите (първоначалния обвиняем, пострадалия и ощетеното юридическо лице) – началният момент е първото привличане на обвиняем.

г) При промяна на правната квалификация на извършеното деяние е възможно да възникне фигурата на пострадали или на ощетеното юридическо лице (когато при първоначалното обвинение не е имало пострадали). В тази хипотеза интерес представлява само новото привличане, когато се прилага закон за по-тежко наказуемо престъпление. При прилагане на закон за същото, еднакво или по-леко наказуемо престъпление въпросът не стои, тъй като тази преквалификация се извършва от прокурора при решаването на въпросите по чл. 242, ал. 1 НПК в стадия действия на прокурора след приключване на разследването.

Началният момент на срока за искане за ускоряване на наказателното производство за пострадалия или за ощетеното юридическо лице започва да тече от първоначалното привличане на обвиняемия, независимо че техните права е възможно да са възникнали по-късно. Противното разрешение е нелогично с оглед целта на това ускорително средство.

д) Изчисляването на срока от момента на привличането на лицето като обвиняем не дава възможност пострадалият или ощетеното юридическо лице да иска ускоряване на разследването, когато няма привлечено лице като обвиняем.

Преценката за наличието на предпоставките за привличане на лицето като обвиняем е на разследващите органи и прокурора. Тя е водещата и решаващата, а не „преценката“ на пострадалия.

¹⁵ Вж. Мотивите към законопроект № 702-01-4, внесен в XLIV народно събрание.

Затова неговите права не са нарушени в разглежданата хипотеза. Следва да се държи сметка за баланса между интересите на правосъдието, на обвиняемия и на пострадалия.

е) В срокове по чл. 368, ал. 1, изр. 1 НПК не се включва времето, през което делото е било в съда или е било спряно на основание чл. 25 НПК (чл. 368, ал. 1, изр. 2 НПК). Правно ирелевантна е причината, поради която делото е било в съда, както и основаниято за спиране.

Досъдебното производство може да бъде спряно и на специфично основание, характерно само за тази фаза, уредени в чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК – при невъзможност единствен свидетел очевидец да бъде разпитан, включително по делегация, чрез видеоконференция или телефонна конференция. То е извън основанията, посочени в чл. 25 НПК. Поради това при стриктното тълкуване на разпоредбата логично е времето, през което досъдебното производство е спряно на това основание, да се включва в изчисляването на сроковете по чл. 368, ал. 1, изр. 1 НПК.

Като законодателно недоглеждане може да се определи това разрешение, отколкото като нарочно заложена идея в разглежданото правило. Нелогично е при спряно досъдебно производство на посоченото основание съдът да определя срок за неговото приключване. Априорно е ясно, че истината по делото не може да бъде разкрита и поради това искането за ускоряване на досъдебното производство ще бъде отхвърлено или при уважаването му от съда „ускоряването“ евентуално ще доведе до прекратяване на наказателното производство (разпитът на единствения свидетел очевидец най-често ще доведе до недоказаност на обвинението) или до внасяне на обвинителен акт, по който съдът ще постанови оправдателна присъда по същата причина. Отделен дисбаланс създава и срокът за това спиране на досъдебното производство – една година (чл. 244, ал. 8 НПК), след което производството се възобновява.

Затова *de lege ferenda* в разпоредбата на чл. 368, ал. 1, изр. 2 НПК следва да се добави и чл. 244, ал. 1, т. 3.

Същото важи и за спиране на наказателното производство на основание чл. 26 НПК – специфично основание по чл. 244, ал. 1, т. 1, предл. 2 НПК. Неясна е законодателната идея за изключването на спирането по чл. 26 НПК от изключението за ускорителното средство.

При престъпления, извършени в съучастие, когато не са налице условията за разделяне, наказателното производство може да бъде спряно по отношение на един или няколко обвиняеми, ако това няма да затрудни разкриването на обективната истина¹⁶. Нелогично е пострадалият или ощетеното юридическо лице да могат да искат ускоряване на спряното досъдебно производство. Още повече, че те разполагат с възможност да обжалват спирането на досъдебното производство (чл. 244, ал. 5 НПК).

4. По същността си искането за ускоряване на разследването е правно средство, с което се сезира съдът за преценка дали досъдебното производство като цяло, а не с оглед на конкретни действия, се развива в разумен срок. Като ускорително средство то цели общата продължителност на досъдебната фаза да се развива в разумен срок, без излишно и ненужно забавяне в процесуалното ѝ развитие. Това отговаря и на установеното в практиката на ЕСПЧ – „... да се избегне положение, при което лице, на което е повдигнато обвинение в извършване на престъпление, се намира прекалено дълго в състояние на несигурност по отношение на съдбата си“¹⁷.

Това разрешение произтича от липсата в разпоредбата на чл. 368, ал. 1 НПК на изисквания за посочване на конкретно действие в съдържанието на искането, неизвършването на което води до забавяне на производството. За разлика от ускоряването на съдебното производство, където е налице такова условие за допустимост, в досъдебното производство преценката за нарушаването на разумния срок е с оглед на цялото производство, а не с оглед на забавяне или неизвършване на конкретно действие. Това разрешение е логично поради подготвителния характер на досъдебната фаза (чл. 7, ал. 2 НПК) и „скрития“ ѝ характер. Обвиняемият не следва да търпи ограничения и да се намира в положение на несигурност повече, отколкото се налага за нуждите на наказателното производство.

5. НПК не поставя никакви изисквания към съдържанието на искането за ускоряване на разследването.

а) Липсата на законови изисквания към съдържанието на искането е логично с оглед посочената вече същност като ускорително средство.

¹⁶ Повече за това основание вж. Митов, Г. Цит. съч., 285–286.

¹⁷ Вж. § 70 на р. на ЕСПЧ по делото Димитров и Хамънов срещу България.

В искането намира израз преценката на обвиняемия, на пострадалия или на ощетеното юридическо лице за забавеното развитие на досъдебното производство, извън разумния срок, поради което той иска ускоряване на разследването.

Искането за ускоряване има сезиращо действие и затова не е необходимо да съдържа аргументи и доводи за необходимостта от ускоряване на производството. Поради това самото подаване на искането, без дори да се посочи в него изрично волеизявление за ускоряване, е достатъчно за валидно сезиране на съда за преценка дали производството се развива в разумен срок.

б) Искането следва бъде в писмена форма и подписано от подателя му. Необходимо е да съдържа индивидуализиращи признаци – данни за лицето, което го подава, и досъдебното производство, по което се подава. Когато се подава от пълномощник, следва да е приложено пълномощно.

Излагането на други обстоятелства, включително и такива, които водят до забавяне на производството, не е необходимо поради същността на ускорителното средство. Отделно от това легитимираните лице не разполагат с процесуални възможности за ефективно запознаване с хода на делото и „набавяне“ на данни за причините за забавянето. Дори началният момент на срока (привличането на обвиняем) е трудно установим за пострадалия и ощетеното юридическо лице. Правото на пострадалия да получи информация за хода на наказателното производство (чл. 75, ал. 1 НПК) не включва задължително уведомяване от разследващите органи или прокурора за привличането на обвиняем. Той се уведомява задължително от органа, който образува досъдебното производство, само за това действие, ако е посочил адрес за призоваване в страната (чл. 75, ал. 2 НПК). От тези права ощетеното юридическо лице е лишено. Само обвиняемият, на когото е връчено постановлението за привличане като обвиняем, има точна представа за началния момент на срока.

6. Производството по искането за ускоряването на разследването преминава през администрирането от прокурора, изпращането на първоинстанционния съд и произнасянето на съда.

а) Искането за ускоряване на разследването се подава чрез наблюдаващия прокурор до първоинстанционния съд (чл. 368, ал. 2 НПК). Като непрецизност на уредбата следва да се приеме, че е посочен прокурора, а не наблюдаващия прокурор.

Прокурорът е длъжен да препрати искането на първоинстанционния съд без да извършва ни-

каква проверка. На практика той може да провери дали лицето, подало искането за ускоряване, е сред легитимираните в чл. 368, ал. 1 НПК и дали съответните срокове са изтекли, но той не разполага с правомощие (дори при негативна констатация) да се произнесе по допустимостта на искането. Това се прави от решаващия съдебен орган.

Администрирането на искането от прокурора включва само комплектуването му с делото. Това налага най-често изискването му от разследващия орган.

Прокурорът не е длъжен да излага обстоятелства относно „забавянето“ на производството. За разлика от процедурата по ускоряването на съдебното производство, прокурорът не разполага с възможност да извърши действието, което е забавено, и така да „преодолее“ искането за ускоряване на разследването. Това законодателно разрешение е продиктувано от заложената идея за извършване на цялото досъдебно производство в разумен срок, а не за извършване на отделно действие, което е забавено. На практика може да има такова забавено действие (напр. непроизнасяне на прокурора по чл. 242, ал. 1 НПК), но то се преценява с оглед на разумния срок на цялостното процесуално развитие на досъдебното производство.

б) Прокурорът е длъжен да изпрати незабавно искането с делото в съда (чл. 368, ал. 2 НПК). Изискването незабавно да стане препращането е с оглед на бързина – цели се ускоряване на производството и затова действията по администрирането следва да се извършват в най-кратки срокове.

Незабавното изпращане е възможно само в случаите, когато делото е при него (поради докладване от разследващия орган, в стадия действия на прокурора след приключване на разследване или по друга причина). В останалите случаи изискването на делото от разследващия орган ще отнеме технологично време за получаването му. В тези случаи наблюдаващият прокурор следва своевременно да изиска делото от разследващия, който да му го изпрати незабавно.

в) Първоинстанционният съд се произнася еднолично на закрито заседание в 15-дневен срок (чл. 368, ал. 3 НПК). В разпоредбата не е посочено изрично кой съд е компетентен. Логично е с оглед същността на осъществявания контрол това да е първоинстанционният съд. За прецизност *de lege ferenda* това следва да се уреди изрично в НПК.

Като условие за допустимост на искането за ускоряване на досъдебното производство ре-

шаващият съдебен орган следва да провери лицето, което е подало искането, попада ли в кръга на легитимираните лица по чл. 368, ал. 1 НПК (ако е подадена от пълномощник – притежава ли необходимото пълномощно), подписано ли е искането и изтекли ли са сроковете по чл. 368, ал. 1 НПК. Едва след тази проверка той може да пристъпи към разглеждането на искането по същество.

Когато искането е недопустимо по някоя от посочените причини, съдът го оставя без разглеждане и връща делото на прокурора. Това определение също не подлежи на обжалване.

г) Производството пред съда е едноинстанционно – определението на съда е окончателно. Непрецизна и непоследователна е законодателната техника относно обжалването на съдебния акт при регламентирането на ускоряването на двете фази на наказателния процес. В съдебното производство разпоредбата на чл. 368а, ал. 5, изр. 2 НПК изрично указва, че определението на съда не подлежи на обжалване и протест.

За досъдебното производство необжалваемостта се извежда от общата разпоредба за двете производства – чл. 369, ал. 2, изр. 2 НПК.

7. Правомощието на съда в производството за ускоряване на досъдебното производство включва произнасяне за нарушаване на изискването за разумен срок на досъдебното производство и при положителен отговор – определяне на срок за неговото завършване.

а) По своята същност тази дейност на съда може да бъде определена като съдебен контрол върху досъдебното производство. Той е контрол в хода на разследването¹⁸ и има специфична задача – да провери дали досъдебното производство се е развило в разумен срок. При него не се проверяват по същество извършените действия и актове на органите на досъдебното производство (както е при някои от формите на контрол след приключване на досъдебното производство – напр. при прекратяване на досъдебното производство).

Анализът на действията и актовете на органите на досъдебното производство се свежда до проверка за правилната организация на действията по разследването и произнасяне със съответ-

ните актове, без да се навлиза по същество на делото¹⁹. Затова в него не се проверяват законосъобразността и доказаността на обвинението.

б) Критериите за преценка за наличието на нарушаване на изискването за разумен срок при провеждането на досъдебното производство са регламентирани в разпоредбата на чл. 369, ал. 1 НПК. Те са уредени общо за двете фази на наказателния процес и по еднакъв начин независимо от спецификата на двете производства и особеностите в същността на двете ускорителни средства.

Съдът се произнася, като преценява фактическата и правната сложност на делото, има ли забавяния при провеждане на дейността по събиране, проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства и причините за това (чл. 369, ал. 1 НПК). ЕСПЧ в своята константна практика е посочил критериите при преценката за спазване на разумния срок при разглеждане и решаване на делата. Три са критериите за разумността на продължителността на производството – фактическата и правна сложност на делото, поведението на обвиняемия и поведението на държавните органи²⁰.

При съпоставянето на посочените в разпоредбата на чл. 369, ал. 1 НПК и приетите в практиката на ЕСПЧ критерии за преценка на разумния срок при разглеждането и решаването на наказателни дела се установява значително ограничаване от българския законодател на изследваните обстоятелства в сравнение с европейските стандарти. Изключен е критерият поведението на обвиняемия и по отношение на действията на държавните органи проверката се свежда само до забавяния при провеждане на дейността по събиране, проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства и причините за това. Нелогично и необяснимо е въведеното в НПК ограничение. Изключването на поведението на обвиняемия може да не бъде отчитано с оглед на възможността за провеждане на задочно производство, но това е частен случай на разглеждането на наказателните дела. В общия случай е нелогично подобно ограничение, дори когато искането за ускоряване се прави от пострадалия или ошетеното юридическо лице. Поведе-

¹⁸ Вж. По-подробно за видовете съдебен контрол върху досъдебното производство **Чинова, М.** Цит. съч., 20–24.

¹⁹ В р. 340–2010 – I ВКС посочва: „Това определя процесуалната ѝ същност като съдебен контрол на досъдебното производство за спазване изискването за протичане на тази фаза на процеса в разумен срок, като със съдебния акт не се решават въпроси по съществуването на предявеното на молителя обвинение“.

²⁰ Извън предмета на изследването е подробният анализ на отделните елементи на тези критерии. За тях по-подробно вж. **Чинова, М.** Цит. съч., 39–42, и цитираната там практика на ЕСПЧ.

нието на съответните органи на досъдебното производство обхваща както действията по събиране, проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства, така и други действия, свързани с развитието и приключването на досъдебното производство (например предявяване на разследването, действията на прокурора след приключване на разследването и други). Затова съдът следва да се ръководи от посочените три критерия от ЕСПЧ при преценяване на разумния срок за развитие на досъдебното и съдебното производство.

С оглед целта на ускорителното средство на досъдебното производство (приключването на досъдебното производство в разумен срок, а не извършването на конкретно действие) и същността на досъдебното производство (като производство на прокурора и основна му задача е да го подпомогне при събирането на необходимите доказателства за съставяне на обвинителен акт и внасянето на обвинението в съда) е недопустимо съдът да преценява правилността и необходимостта на извършените процесуални действия по събиране, проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства, както и неизвършването на определени действия. Противното означава „навлизане“ във вътрешното убеждение на прокурора и „изземване“ на неговата функция по обвинението. Затова единствената насока на контрол е в организационно отношение – планиране, ритмичност и регулярност при извършване на цялостното разследване от разследващите органи и даваните указания от наблюдаващия прокурор, свързани с организирането и извършването на отделните процесуално-следствени действия по разследване и други действия.

Единствената хипотеза, в която може да се преценяват конкретни действия по време на разследването, е при преценката на удължаването на срока по чл. 234 НПК. В този случай също проверката е в посоченото по-горе организационно отношение – дали искането за удължаването на срока е мотивирано правилно, дали е направено преди изтичане на срока (чл. 234, ал. 4 НПК), кога се е произнесъл наблюдаващият прокурор или административният ръководител на съответната прокуратура или оправомощен от него прокурор (чл. 234, ал. 3 НПК), колко време се е „движило“ делото между съответните органи.

в) Когато констатира неоправдано забавяне, съдът определя подходящ срок за извършване на действията (чл. 369, ал. 2, изр. 1 НПК). В тази разпоредба отново се вижда неправилната

законодателна техника за уреждане на общи правила за двете фази на процеса, без да се отчита съответната специфика. Както посочих, целта на ускорителното средство на досъдебното производство (приключването на досъдебното производство в разумен срок, а не извършването на конкретно действие) изисква поставянето на срок за приключване на досъдебното производство, а не за извършване на конкретно действие.

При констатирано забавяне на досъдебното производство извън разумния срок независимо в кой стадий на производството се намира (разследване или действия на прокурора след приключване на разследването) съдът следва да определи подходящ срок, в който да се произнесе прокурорът по чл. 242, ал. 1 НПК, т.е. действията на прокурора след приключване на разследването, с цел приключване на досъдебното производство. Само по този начин ускорителното средство ще изпълни своята роля. Единствено при определяне на срока решаващият съдебен орган е необходимо да съобрази технологичното време за приключване на досъдебната фаза на наказателния процес – когато не е завършено разследването времето е по-дълго с оглед на произнасянето и на прокурора, а когато е само забавяне в действията на прокурора след приключване на разследването – срокът е по-кратък.

При определянето на срока е необходимо да бъде указан началният момент. Удачно разрешение е това да е получаването на делото от прокурора.

8. Последниците от уваженото искане за ускоряване на досъдебното производство са свързани с действията на прокурора по приключване на досъдебното производство и възможността на легитимираните лица да направят нови искания за ускоряване, когато след изтичането на дадения срок не е приключило досъдебното производство.

а) Като предварителна бележка може да се посочи липсата на задължение на съда или на прокурора да уведоми лицето, което е поискало ускоряване на досъдебното производство за произнасянето на решаващия съдебен орган.

Това е необходимо с оглед на уредената възможност в чл. 369, ал. 3 НПК за подаване на нови искания за ускоряване след изтичането на дадения от съда подходящ срок.

Затова *de lege ferenda* е необходимо изрично регламентиране на задължението на съда за уведомяване на лицето, направило искане за

решението по ускоряването на досъдебното производство.

б) След получаване на определението на съда прокурорът следва да организира приключването на досъдебното производство в дадения му от съда подходящ срок. Негова е преценката за действията, които са необходими за това, и сроковете за тяхното извършване.

Той не може да иска продължаване на този срок. Единствената законосъобразна хипотеза на неспазване на дадения срок е спирането на наказателното производство, когато са налице съответните основания по чл. 25 НПК.

в) След изтичането на определения от съда подходящ срок обвиняемият, пострадалият и ощетеното юридическо лице могат да правят нови искания за ускоряване (чл. 369, ал. 3 НПК).

Всяко от посочените лица може да подава искане за ускоряване на досъдебното производство след изтичането на срока независимо кой е подал първоначалното искане, по което съдът е определил съответния срок, в който досъдебното производство не е приключило.

III. Ускоряване на съдебното производство

С промените през 2017 г. (ЗИДНПК, обн. ДВ, бр. 63 от 4 август 2017 г.) за първи път в нашето право се въведе ускорително средство за съдебната фаза на наказателния процес. Дотогава особените правила по глава двадесет и шеста на НПК – разглеждане на делото в съда по искане на обвиняемия – се отнасяха само за досъдебното производство.

Независимо от това ускоряването на съдебното производство не обхваща всички органи и съдебни производства. Изключен от обхвата на ускорителното средство е Върховният касационен съд и не се допуска искане за ускоряване на двата контролни механизма – касационна проверка и възобновяване на наказателни дела (независимо от компетентния съд – ВКС или апелативния съд).

Регламентът за ускоряване на съдебното производство (чл. 368а НПК) е сходен с този за досъдебното и в голяма степен го повтаря. Затова ще разгледам само специфичните особености на това ускорително средство за съдебната фаза.

1. Искане за ускоряване на съдебното производство могат да правят страните по делото. Това са прокурорът, подсъдимият и защитникът, частният тъжител и частният обвинител,

гражданският ищец и гражданският ответник (чл. 253 НПК).

Законодателят е разширил в сравнение с досъдебното производство кръгът на лицата, които могат да искат ускоряване на съдебното производство. Използването на термина „страна“ по подобие на уредбата в ГПК (чл. 255 ГПК) за легитимиране на субектите на искането за ускоряване на съдебното производство води до някои възражения и нелогични решения в тази институт.

а) Включването на прокурора в кръга на субектите на това право излиза извън целите на ускорителните средства според практиката на ЕСПЧ. Прокурорът не е субект на правото на защита. ЕКПЧ защитава правата и основните свободи на гражданите и изисква от държавите регламентирането на ефективни механизми срещу бездействието на държавата и нейните органи за преодоляване на процесуални забавяния. Нелогично е прокурорът като държавен орган да иска ускоряване на производството поради бездействието на съда (също държавен орган), независимо че е страна в делото.

б) Защитникът е самостоятелна страна в съдебната фаза на наказателния процес и е логично да иска ускоряване на производството в защита на правата и основните свободи на подсъдимия. Неясно защо е изключен от ускорителното средство на досъдебното производство, за което стана вече дума.

в) Спорен е правният интерес на гражданския ответник за ускоряване на съдебното производство. „Симетричността“ с правата на подсъдимия и пострадалия, конституиран като частен тъжител или частен обвинител, или граждански ищец, води до дисбаланс в интересите на отделните граждани и не държи сметка за интересите на правосъдието и ролята им в наказателното производство.

2. Предпоставките за допустимост на искането за ускоряване на съдебното производство са две – изтичането от образуването на производството пред първата инстанция са изтекли повече от две години или повече от една година във въззивното производство, и изрично посочване на неизвършени действия, които водят до забавяне на развитието на делото.

а) Неясна е законодателната идея за посочване на минимален срок на продължителност на съответната съдебна инстанция и изискването за конкретни неизвършени действия. Изискването за конкретни действия, чието извършване се иска с ускорителното средство, противоречи на изисква-

нето за минимален срок от образуването на производството. Срокът може да е условие за допустимост само когато преследваната цел е завършване на съответната инстанция в посочените срокове, а не извършването на конкретно действие. Тази концептуална неяснота създава сложни практически проблеми при прилагането на ускорителното средство, за което ще стане дума по-нататък в изложението.

Неизвършените действия могат да се отнасят до стадия предаване на съд и подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание (например ненасрочване на разпоредително заседание след сроковете по чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК или ненасрочване на съдебно заседание на първа инстанция след срока по чл. 252, ал. 2 НПК и други), или за такива в началото на съдебното заседание на първа инстанция (например отлагане на съдебното заседание без посочване на дата за следващото съдебно заседание). В тези случаи „чакането“ на двете години за подаване на искането за ускоряване на съдебното производство обезсмисля самото ускорително средство за конкретното действие – на практика в рамките на две години някое от посочените действия ще бъде извършено.

Тази връзка (между срок и неизвършено действие) е възможна само при приключване на съответната съдебна инстанция (например написване на мотивите на присъдата или решението на въззивния съд).

Ускоряване на съдебното производство може да се осъществи, когато се иска извършване на определено действие, без то да е обвързано със срок от образуването на производството (както в гражданския процес е жалбата за бавност), или се търси приключване на съответната инстанция в разумен срок и тогава се поставя срок като предпоставка за допустимост на искането. Двете възможности са алтернативни и обвързването им ограничава, а в някои хипотези прави невъзможно, предприемането на конкретни действия, които ще „ускорят“ производството.

Затова посочените в чл. 368а, ал. 1 НПК две предпоставки значително ограничават приложното поле на това ускорително средство.

б) Посочените срокове за продължителност на първата и въззивната инстанция са минималните, при които не може да се приеме, че принципът за разглеждане и решаване на наказателните дела в разумен срок е нарушен.

Регламентирането на минимална продължителност за двете инстанции по същество води до ускоряване на съответното производство, но не решава въпроса за разглеждането и решаването на наказателното дело в разумен срок като цяло. Дори и да се развият първоинстанционното и въззивното производство в тези срокове продължителността на разглеждане на делото може да надхвърли разумния срок, поради връщане на делото от контролната инстанция. Затова концептуално по-правилното решение е преценката за срока да бъде комплексна.

Началният момент е образуването на съответното производство. За първата инстанция той е безпроблемен – образуването става с внасяне на обвинителния акт или тъжбата в съда (чл. 247, ал. 1 НПК). Производството пред въззивната инстанция се образува по протест на прокурора или по жалба на страните (чл. 318, ал. 1 НПК). С оглед на спецификата на контролните производства (те включват действия в инстанцията, чийто акт се контролира, и такива в контролната инстанция по администриране на жалбата и протеста) образуването на въззивното производство следва да се счита с подаването на протест или жалба срещу присъдата в първата инстанция²¹.

При изчисляване на посочените срокове не се включва времето, през което делото е било спряно на основание чл. 25 НПК (чл. 368а, ал. 1, изр. 2 НПК). Казаното за досъдебното производство за изключването на основанието по чл. 26 НПК важи и тук – първоинстанционният съд може да спре наказателното производство на това основание – чл. 251, ал. 1 НПК и чл. 290, ал. 1 НПК. Същото важи и за въззивното производство²². Поради това *de lege ferenda* това основание следва да се добави и за съдебното производство.

Една специфична хипотеза за въззивната инстанция също не е посочена – когато съдия от първоинстанционния съд е върнал жалбата и протеста (чл. 323, ал. 1 НПК) и това разпореджане се обжалва по реда на глава двадесет и втора на НПК (чл. 323, ал. 2 НПК). В този случай времето за проверката на разпореджането също следва да се изключи от срока.

3. Изрично в разпоредбата на чл. 368а, ал. 2, изр. 2 НПК се поставя изискването в искането за ускоряване да се посочат **конкретни неизвършени действия, които забавят съдебното**

²¹ Повече за образуването на въззивното производство вж. **Митов, Г.** Цит. съч., 75–78.

²² За приложението на това основание във въззивната инстанция вж. **Митов, Г.** Цит. съч., 285–286.

производство. Отделно в чл. 368а, ал. 3 НПК е посочено, че искането се счита за оттеглено, ако в едномесечен срок от постъпването му съдът, който разглежда делото, извърши съответните действия. Следователно конкретните неизвършени действия са абсолютна предпоставка за допустимост на ускорителното средство в съдебната фаза. От това следва, че непосочването им ще доведе до оставянето на искането без разглеждане.

а) Така формулирано това изискване логично включва всички действия, които може да извърши съответният съд и не поставя ограничение във вида им. Действията на съда са две категории – по събиране и проверка на доказателствения материал и други, свързани с движението на делото (включително и неговото приключване). От разпоредбата на чл. 369, ал. 1 НПК (при преценката за забава контролният съд проверява дали има забавянния при провеждане на дейността по събиране, проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства и причините за това) се създава внушение, че неизвършените действия, които могат да забавят съдебното производство, са само такива, свързани с доказателствата и доказателствените средства. Нелогично е подобно ограничаване с оглед целта на ускорителното средство.

Отделно от това посочените две категории действия са разположени в различни стадии и етапи на съдебното производство. Първите действия (събирането и проверката на доказателствата и доказателствените средства) се намират най-често в етапа на съдебното следствие. Въпроси, свързани с тях, могат да се решават и в други етапи (например допускането на доказателствата), но с оглед на неизвършването им те се разполагат в посочения етап. Другите действия могат да се извършват от образуването до приключването на съответната инстанция. Наличието на първото изискване за допустимост на искането (изтичането на срок от образуване на съответното производство) води до посочената законодателна идея – ускоряване може да се иска, когато не са извършени предимно действия по събиране и проверка на доказателствения материал, тъй като те се намират към края на първата или въззивната инстанция, т.е. само от първата категория. Поради това изискване на практика са изключени всички действия, свързани с образуването и администрирането (до разглеждането по същество) на съответното производство. Единствените действия (извън доказателствени-

те), за които може да се иска ускоряване, са свързани със завършване на съответната инстанция (например ненаписване на мотивите на присъдата или въззивното решение).

б) НПК не поставя никакви изисквания към неизвършените действия, които водят до забавяне на съдебното производство. Независимо от това за тях следва да важат определени условия.

Когато се касае за събиране, проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства, неизвършените действия следва да са допуснати, но съдът да не ги извършва или при направеното искане за събиране на доказателствен материал решаващият орган да не се е произнесъл по него. В хипотезата на направено доказателственото искане и недопускане от съда на същото това не следва да е основание за предявяване на ускорителното средство. Подобно е положението при недопустимо доказателствено искане (искане за събиране на доказателство, което няма такъв характер, или използване на доказателствено средство, което не е уредено в НПК).

Когато неизвършеното действие е свързано с действия по движението на делото или произнасяне на решаващия орган (извън доказателствата и доказателствените средства), самото действие следва да е възможно да бъде извършено съгласно НПК и да е в компетентността на съответния съд.

в) Искането се счита за оттеглено, ако в едномесечен срок от постъпването му съдът, който разглежда делото, извърши съответните действия – чл. 368а, ал. 3 НПК. По своята същност това правило е фикция, която създава възможност на първоинстанционния или въззивния съд да се „поправи“, като извърши посоченото неизвършено действие.

Тази възможност е тясно свързана с посочените по-горе изисквания към съответното действие – то следва да е допуснато от решаващия орган или да е законово разрешено и съдът да не го извършва. В противен случай изпълнението е невъзможно и обезсмисля посочената разпоредба.

Едномесечният срок е преклузивен по своя характер. При неизвършване на посоченото в искането действие независимо от положените усилия на решаващия орган (например иска се разпит на свидетел, съдът го е призовал, но той не е намерен на адреса от призовкаря или не се е явил) съдията докладчик следва да препрати делото на по-горния съд. Практически това може да доведе до забавяне в процесуалното развитие

на делото с оглед извършването на съответното действие, но противното разрешение създава възможност за „търсене“ на „оправдателни“ причини, които забавят производството.

4. НПК изисква след изтичането на едномесечния срок, ако посоченото действие не е извършено, съдията докладчик да изпрати делото заедно с искането на компетентния съд (чл. 368а, ал. 5, изр. 1 НПК).

По дела на районен съд искането се разглежда от окръжния съд, а по дела, разглеждани от окръжния съд като първа и въззивна инстанция – от апелативния съд. По дела на апелативния съд искането се разглежда от ВКС (чл. 368а, ал. 4 НПК).

На практика затруднение при определяне на компетентния орган може да се получи при въззивната инстанция с оглед особеността на контролното производство, че началото му (администрирането на жалбата и протеста, включително и връщането им) се извършва от първоинстанционния съд. С оглед на контролната роля на решаващия орган при разглеждането на искането за ускоряване логично е компетентен да бъде апелативният съд при въззивен контрол, осъществяван от окръжния съд, и ВКС – при въззивна проверка от апелативния съд, независимо че неизвършеното действие е на първоинстанционния съд.

5. Разглеждането на искането за ускоряване на съдебното производство се извършва от компетентния съд в състав от трима съдии в закрито заседание (чл. 368а, ал. 5, изр. 1 *in fine* НПК).

Решаващият орган се произнася с определение, което не подлежи на обжалване и протест (чл. 368а, ал. 5, изр. 2 НПК).

6. Подобно на искането за ускоряване на досъдебното производство правомощието на съда включва произнасяне за нарушаването на изискването на разумен срок в съответното съдебно производство и при положителен отговор – определяне на срок за извършване на действията.

а) По своята същност тази дейност на съда може да бъде определена като специфичен контрол върху дейността на по-долния съд. Специфичната задача се състои в проверка само за спазване на разумния срок в процесуалното развитие. Този контрол не е по същество на делото.

б) Критериите за преценка за наличието на нарушаване на изискването за разумен срок при

разглеждането на първоинстанционното или въззивното производство са регламентирани в разпоредбата на чл. 369, ал. 1 НПК – съдът се произнася, като преценява фактическата и правната сложност на делото, има ли забавянния при провеждане на дейността по събиране, проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства и причините за това. Нелогично е изключването от законодателя като критерий на поведението на страните. Често неизвършените действия могат да се дължат на определено неточно или дори противоправно тяхно поведение.

Регламентирането на изискването за изрично посочване на неизвършените действия, които забавят съдебното производство (чл. 368а, ал. 2, изр. 2 НПК), поставя различен ракурс на преценката на решаващия орган за забавяне на съдебното производство. Получава се противоречие между проверката за посочените неизвършени действия и за цялостното развитие на съдебното производство с оглед на разумния срок. Възможно е контролният съд да установи, че при неизвършените действия няма забавяне, но общата продължителност на производството нарушава изискването за разумен срок. Това води до противопоставяне на конкретната (за конкретното действие) с общата преценка (за развитието на производството като цяло в разумен срок).

Преценката дали има забавянния при провеждане на дейността по събиране, проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства и причините за това, както посочих, за досъдебното производство е свързана само с организационната страна на тези въпроси. Контролът по необходимостта от извършване на определено процесуално действие, свързано с доказателствения материал, е проверка по същество и нарушава вътрешното убеждение на контролирания орган. Противното ще доведе до инцидентна проверка на обосноваването на обвинението и задължителни указания в тази насока в това производство, което противоречи на заложената идея за ускоряване на съдебното производство.

г) Когато констатира неоправдано забавяне, съдът определя подходящ срок за извършване на действията (чл. 369, ал. 2, изр. 1 НПК). В тази разпоредба отново проличава противоречието между конкретното неизвършено действие и общото забавяне на производството. Буквалното тълкуване на правилото задължава контролният съд да дава подходящ срок само в случаите, когато установи безпричинно неизвършване на

посочените действия в искането за ускоряване на съдебното производство. При констатирано общо забавяне на процесуалното развитие решаващият орган не може да даде срок за приключването му.

7. Последниците от уваженото искане за ускоряване на съдебното производство са свързани с действията на съда по извършване на неизвършените действия и възможността на легитимираните лица да направят нови искания за ускоряване след изтичането на дадения срок.

а) Когато съответният съд получи определението, в което е посочен подходящ срок за извършване на действията, той е длъжен да ги извърши.

Проблем ще възникне, когато по негово вътрешно убеждение тези действия не следва да се извършат. Възможните разрешения са две – формалното им извършване и след това „игнориране“ при постановяване на крайния акт (ако са действия по събиране и проверка на доказателствения материал) или отвод поради предубеденост и несъгласие с указанията.

б) След изтичането на определения от съда подходящ срок страните могат да правят нови искания за ускоряване (чл. 369, ал. 3 НПК).

Всяка страна може да подава искане за ускоряване на съдебното производство, независимо кой е подал първоначалното искане което съдът е уважил.

И тук отново възниква въпросът за конкретните действия. Частен случай е, когато съдът

не е извършил първоначалните действия в указания срок и затова има ново искане. Логично е в другите хипотези новото искане да съдържа други неизвършени действия, различни от първоначално посочените. Това е още един аргумент за концептуалните проблеми относно същността на ускорителното средство – не се преследва разглеждането на наказателното дело в разумен срок като цяло, а се търси извършване на неизвършени действия (искането се явява жалба за бавност, както е по ГПК).

В заключение може да се направи извод, че в правната уредба на ускоряването на наказателното производство има концептуална неяснота и непоследователност. Институтът на ускорителните средства намира ограничено приложение в двете фази на наказателното производство и регламентацията му създава практически проблеми, които при нейното прилагане ще доведат до забавяне на наказателния процес вместо да стимулират приключването му в разумен срок. Това налага законодателни промени за тяхното решаване.

БИБЛИОГРАФИЯ

Митов, Г. Въззивно производство по наказателни дела. С.: Сиби, 2016. // **Mitov, G.** Vazivno proizvodstvo po nakazatelni dela. S.: Sibi, 2016.

Чинова, М. Досъдебното производство по НПК. Теория и практика. С.: Сиела, 2013. // **Chinova, M.** Dosadebnoto proizvodstvo po NPK. Teoria i praktika. S.: Siela, 2013.